

hoc credit mente, qd non uidet corpore, teste Apo-
stolo, qui ait in epistola ad Hebræos: Est fides spe- *Hebræi*
râdarum res substantia, argumentū nō apparentiū.

DOMINICA XVI.
post Pentecosten. Matth. VI.

**In illo tempore dixit Iesus discipulis
suis: Nemo potest duobus dominis serui-
re. Et reliqua.**

Cum ad uni⁹ dei cul-
turā dñs Iesus Chri-
stus mētes hoīm
uocaret, sciens humanam
naturam deo simul & dia-
bolo subditā esse nō pos-
se, ait inter cætera: **Ne-
mo potest duobus do-
minis seruire. Duo dñi:
deus & diabolus intelligū-
tur. Dñs em̄ a dominatur
nomen accepit, qd nomē**

illi specialiter cōuenit, qui non solū gubernator, sed
etiā cōditor est totius creaturæ, q est rex regū & dñs
dñantium. Diabolus em̄ non pprie, sed abusive dñs
dictus est, eo q dñium suæ tyrannidis in eorū menti-
bus, qui ei per mala opera subdūtur, exerceat. His et
go duobus dñis unus idemq̄ hō, uno eodemq̄ tēpo-
re seruire simul nō potest: q̄ ualde inter se cōtraria
sunt & diuersa, quæ dñs p̄cipit, & diabolus suggerit.
Verbi gr̄a, dñs p̄cipit humilitatē, & diabolus sug-
gerit superbiam: dñs uocat ad castitatē, diabolus per-

suadet luxuriā: dñs largitatis elemosynā imperat, diabolus auaritiā: dñs pacem, diabolus discordiā: dñs dilectionem, diabolus odium. Et ut cuncta breuiter concludā, dñs uocat ad uirtutes, diabolus ad uitia. Et ideo nō est humana mens tā ampla & capax, ut utraq; uoluntatē, utraq; seruitutē in se simul retinere possit. **D**esignatur em̄ Christus eorū suscipere seruitia, qui mētis collū iugo diaboli supponunt. teste

2. Corin. 6. **A**postolo, q̄ ait: **Q**uæ cōuentio Christi ad Belialē aut quæ societas luci ad tenebras? aut q̄ pars fidei cū infideli? **N**ulla. Et sicut alia scriptura ait: **N**emo est, q̄ utrunq; ualeat simul, & mittere manū suā in ambo-

Jacobi. 3.

bus. **H**inc per **Iacobum** dicit: **V**ir duplex animo, inconstans est in om̄ibus uis suis. Et per **Isaiam** p̄phetam: **V**a p̄ctōri terram ingredienti duabus uis. **A**ut enim unum odio habebit, & alter diliget: aut unum sustinebit, & alterum cōtēnet. **O**diet uidelicet diabolū, & diliget Christū. **Q**ui em̄ diligit deum, odit malum. **N**emo em̄ tam feræ mētis est, q̄ se deum uerbis odire fateatur. **S**ed odire deum dicit, qui eum non diligit. i. qui eius præcepta non custodit, de quibus ipse dicit: **Q**uia uiderunt me, & odio habuerūt me gratis. **Q**ui autē contēnit deū, sustinet diabolū durū & perniciosum dñm, qui nō solum in p̄p̄tua p̄na, sed etiā in præsentī uita, qui ei seruiūt, multa dura & aspera sustinēt. **S**icut enim onus Christi leue est & iugum suauē, ita e cōtrario seruitus diaboli dura est & aspera. **V**nde de his qui eius uoluntatem sequuntur, per **Salomonē** dicitur: **N**on em̄ dormiunt, nisi malefecerint: nec rapitur somnus ab oculis eorum, nisi supplantauerint. Et per prophetam:

Psalm. 4.

Jeremi. 9. **V**t inique agerent, laborauerunt. **S**ed quia diabolus

hac seruitutem maxime in eorum mentibus inuenit, qui auaritia æstibus ardent, recte subditur: **Nō potestis deo seruire & mammonæ.** Mammona autem Hebraice uel Syriace, Latine diuitiæ interpretatur. A quarum proprietate non longo societas Punicæ lingue distat, quia Punice mammon, Latine lucrū dicitur. Audiat hoc auarus, audiat qui Christiano censetur nomine, & intelligat se deo simul & diuitiis seruire non posse. Aliud est enim habere diuitias, & aliud seruire diuitiis. Qui enim diuitiarum dñs est, eas ut dominus distribuit, implens illud quod per prophetam dicit: Dispersit, dedit pauperibus, iustitia eius manet in seculum seculi. Qui autem earum seruus est, nō solum in acquirendis, sed etiam in custodiendis sollicita seruitute torquetur. Et ideo dum seruitute diuitiarum implicatus tenetur, à Christi seruitute euacuatur. Quia fluuius dū in multis riuulis diuiditur, à proprio alueo siccatur. Vnde dñs ait in euangelio: Diuitiæ & uoluptates suffocant uerbum, ut non ferat fructum. Hinc per Iacobum apostolum dicitur: **Omnis qui uoluerit amicus esse seculi huius, inimicus dei constituitur.** Vnde eos, qui Christo seruire desiderant, dominus ad spontaneam paupertatem inuitat, cum subiungit, dicens: **Ideo dico uobis, ne solliciti sitis anime uestre quid manducetis, neque corpori uestro quid induamini.**] Ac si diceret: Quia non potestis deo seruire & mammonæ, ideo dico uobis, ne solliciti sitis anime uestre. Beati enim pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cælorum. Vbi fortassis simpliciores quærent, utrum cibus iste ad animam pertineat, cum anima incorporea sit & inuisibilis, cibus autem uisibilis. Quibus respondendum est, quia anima in hoc loco pro

Jacobi. 4.

presenti uita ponit, cuius sustentaculū est cibus & potus, somnus & uestimentū. Queritur autē quare dixerit, **Ne solliciti sitis animæ uestræ quid manducetis, cū in laude uiri sancti dictū sit per Prophetam: Labores manuum tuarū quia māducabis, beatus es & bene tibi erit. Ad quod dicendū quia in hoc loco dñs non laborem prohibuit, sed sollicitudinē ueruit. Laborare enim debet homo unde uiuar, nō unde diues efficiat, sicut primo homini dictū est: In sudore uultus tui uesceris pane tuo. Hinc Apostolus discipulis suis precipit: Magis autē laboret unusquisq; operando manibus suis quod bonū est, ut habeat unde tribuat necessitatē patiētibus. Et ne mens humana de presentis uitæ sustentaculo dubitaret, adhuc subiunxit, dicens: **Hōne anima plus est quā esca, et corpus plus quā uestimētum.** Acti diceret: Qui maiora præstitit dominus, minora nō negabit: qui dedit animam, dabit & cibū: & qui tribuit corpus, adiiciet uestimentū. Et ne mens humana sub fragilitatis occasione de presentis uitæ necessitate causaretur, dominus de uolatilibus cæli exemplum adhibuit, dicens: **Respicite uolatilia cæli, quoniam non serunt, neq; metunt, neq; congregāt in horrea, & pater uester cælestis pascit illa.** Acti diceret: Si deus uolatilia cæli, quæ animam irrationalem habent, absq; aratri labore & sine sollicitudine metendi atq; in horrea cōgregandi pascit, nequaquam hominem, ad imaginem & similitudinem suam factum, fame perire patietur. Vnde et subditur: **Hōne uos magis pluris estis illis.** Quod non ad numerū, sed ad imaginē pertinet, quod est dices Plures estis illis, i. rationales, quia meliores estis illis. Alius em̄ euangelista pro uolatilibus cæli specialiter**

coruos posuit, dicens: Respicite coruos. Tradunt enim physiologi, quia quando coruorum pulli procreati fuerint, tandiu non a parentibus aluntur, quoad usque nigrescentibus plumis similitudinem eorum in se formare ceperint. Sed quia a parentibus relinquunt, dei providentia pascuntur, teste Psalmista qui ait: **Qui dat iumentis escam ipsorum, & pullis coruorum inuocantibus eum.** Vnde diuina uoce ad beatum Iob dicitur: **Quis preparat coruo escam suam, quando pulli eius ad deum clamant uagientes eo quod non habeant cibos? Si ergo tam uilia uolatilia, quae etiam hominibus superflua esse uidentur, deus fame perire non patitur, nullo modo hominem ad imaginem & similitudinem suam factum fame perire patietur, nisi forte peccatis abundantibus sterilitas terrae iusto dei iudicio contra naturam acciderat, Psalmista teste qui ait: **Non uidi iustum derelictum, nec semen eius quaerens panem. Et iterum: Nihil deest timentibus deum.** Quia dominus superius sollicitudinem prohibuerat, nunc etiam & uestimentorum superflua curam uetat, cum adiungit: **Quis autem uestrum cogitatio potest adijcere ad staturam suam cubitum unum? et de uestimento quid solliciti estis?** si ergo omnibus pater, quia nullus ad staturam suam cubitum uel minimam partem adijcere potest: ille qui in mensura & pondere & numero curata disposuit, sicut dedit mensuram corporis prout uoluit, sic dabit & uestimenti necessitatem. Vnde etiam ad carnalium hominum superfluitatem conuincendam, de rebus minimis similitudinem adhibuit, dicens: **Considerate lilia agri, quomodo crescunt, non laborant neque necant.** Hic lilia agri pro omnibus herbis posuit, quae de omnipotens sine terrena labore mira uarietate depingit, alijs ceteri dum**

Psalm. 146

Psalm. 38

colorem præbens, ut lilijs: alijs rubicundum, ut rosis: alijs purpureum, ut uiolis in tantum ut nec Salomō in omni gloria suo coopertus sit, sicut unum ex istis, id est, lilijs. Quoniam cum esset non solum potentissimus, sed etiam omnium regum sapientissimus, & discipulasset de omnibus herbis terræ à cedris Libani usque ad hyssopū, qui egreditur de pariete, in omni gloria sua non potuit inuenire tale genus uestimenti, quod esset candidum ut lilium, rubicundum ut rosa, purpureum ut uiola. Sed quod temporalis Salomō non potuit inuenire in omni gloria sua, spiritalis noster Salomō, id est, dominus noster Iesus Christus, qui est uerus pacificus, habet in sua ecclesia, scilicet lilium in uirginibus, rosam in martyribus, uiolā in cōtinētibus. Et prudentissima cōparatione dñs iactantiā hoim redarguit, cum adiūgit: Si autem fenū agri, quod hodie ē et cras in cilibanū mittitur, deus sic uestit, quanto magis uos minimæ fidei: Ac si diceret: Si fenū agri, id est, herbas terræ, quæ ad abundantiam pluuię crescunt, & in ardore solis arefcunt, deus tāta uarietate & decore uestit, nec uos nuditate uel frigore perire patietur, quos ad imaginem suam & similitudinem creauit. Sed cum eos, quibus loquitur, minimos fidei uocat, ostēdit quia fides augmentum habet. Qui enim non credit, infidelis ē: qui autem perfecte credit, restę fidei est: qui uero ex parte credit, & ex parte non credit, minima est fidei. Et talis fides augmentum desiderat, sicut apostoli domino dixerunt: Domine, adauge nobis fidem. Et cetero ille, qui pro puero rogaturus uenerat, cū audisset à dño: Credis? omnia possibiliter credenti, respondit: Credo domine, adiuua incredulitatem meam. Finita

autem similitudine, ad nostram admonitionem iterum sermonem conuertit, cum ait: Nolite ergo solliciti esse, dicentes: Quid manducabimus, aut quid bibemus, aut quo operiemur? Hæc omnia gentes inquirunt.] Gentes dicit, alienos à fide, ethnicos & paganos, qui deum nesciunt, & uitam æternam non credunt, & ideo tantum de præsentibus solliciti sunt, ut habeant quid manducent usq; ad crapulam, & quid bibant usq; ad ebrietatem, & quid induantur usq; ad iactantiam & superfluitatem. Nam preciosa uestis non nisi propter inanem gloriã requiritur: Vnde dñs in hoc loco bene iuxta alium euangelistã fertur dixisse: Et nolite in sublime tolli. Nobis autem, qui solliciti seruare debemus unitatem spiritus in uinculo pacis, & quorũ spes in altera uita est, in quo nostram sollicitudinem ponere debemus, manifestat cū adiungit: Scit enim pater uester, quia his omnibus indigetis. Pater noster ille est, qui non solum nos dignatus est creare, sed etiam redimere, & per spiritum sanctum suũ regenerare. Cui quoridie in oratione dicimus: Pater noster qui es in cælis, sanctificetur nomen tuum. Ille enim qui nos creauit, sciens figmentum nostrum, & considerans fragilitatem nostram, si nos pro æternã uita sollicitos esse uiderit, absq; magnã sollicitudine uictum & uestimentum ministrabit. Ipse enim scit quid nobis necesse sit, antequam petamus eum. Nam in q̄ uelit nos esse sollicitos, & qd ab eo petere debeamus, ostendit cum ait: [Quærite ergo primum regnũ dei & iustitiam eius, & hæc omnia adhiçietur uobis.] Primum autem, id est, præcipue regnum dei & iustitiam eius quærere moner, quia ante omnia & super omnia hæc petere, hæc quærere, hæc amare & desiderare de-

Luce. 12

414 **DOMINICA XVII.**

bemus, ut regni cælestis participes simus. Notandum autem quod non ait: Hæc omnia dabuntur vobis, sed adijciuntur, ostendens illud esse principale bonum quod datur, id est, regnum dei & iustitiam eius: hæc omnia quæ adijciuntur, tantum in præsentia uita esse necessaria, id est, uictum & uestitum.

DOMINICA XVII.
post Pentecosten. Lucæ. VII.

In illo tempore Ibat Iesus in ciuitatem, quæ uocatur Naim. Cũ aut̃ appropinquaret portæ ciuitatis, ecce defunctus efferebatur, filius unicus matris suæ. Et reliqua.

Mediator dei et hominũ Iesus Christus, homo pro nobis factus, ita in hoĩe, quẽ ex nobis assumpsit, sua opera temperauit, ut frequẽter in uno eodẽq; miraculo, se uerum deũ uerumq; hominem declararet. Quod in huius lectiõis serie aperte demonstratur, cum prius misericordia motus dicitur, ac deinde iuuenem resuscitasse narratur. Qui enim ad fletũ uiduæ misericordia mouetur, uerus est homo: qui autem sola iussione iuuenem à mortuis resuscitauit, proculdubio uerus est deus. Sed quid hæc significant spiritualiter, uideamus, ut unde unus resu-